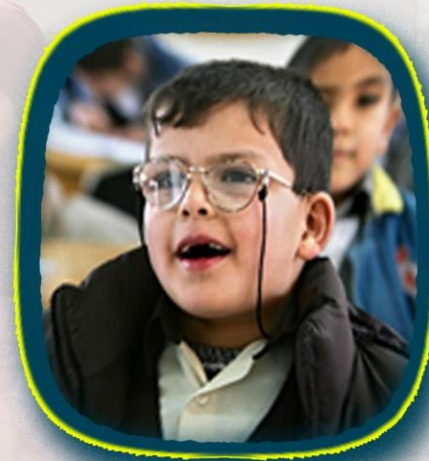

کودکان چند معلولیتی نابینا - ناشنوا

تعریف:

نابینایی ناشنوایی ناتوانایی نادری است که گاه آن را به عنوان ترکیبی از دو اختلال حسی یا ناتوانی های چند حسی می شناسند اما در واقع چیزی بیش از ترکیب ساده دو ناتوانی حسی شنوایی و بینایی تلقی می شود. افراد ناشنوایی نابینا بر حسب سن، زمان شروع و نوع نابینایی ناشنوایی، ویژگی های بسیار متفاوتی دارند. برخی از آنها کاملاً ناشنوا و نابینا هستند اما برخی دیگر به میزان اندکی از یک یا هر دو حس خود برخوردارند. در اغلب موارد، افراد ناشنوایی نابینای مادرزاد، دچار مشکلات یادگیری و یا جسمی دیگری نیز هستند. هنگامی فردی نابینای ناشنوا نامیده می شود که حس هیچ یک حس بینایی او قادر به جبران عملکرد حس شنوایی و یا حس شنوایی او قادر به جبران عملکرد حس بینایی اش نباشد به عبارت دیگر او نتواند مانند یک فرد ناشنوا و یا نابینا عمل کند.

شیوع:

داده ها آماری رسمی در مورد شیوع نابینایی - ناشنوایی قابل اعتماد نیست. اکثر نرخ های شیوع براساس آمار افراد نابینای ناشنوایی است که از مدارس یا مؤسسات حمایتی - خدماتی دریافت می شود. مطالعات آدمیرال (۲۰۰۰) و مانرو (۲۰۰۱) نشان می دهد که تعداد کودکان در این گروه از حدود سال ۱۹۸۰ در حال افزایش است. این افزایش به دلیل بالا رفتن نرخ زنده ماندن کودکان با تولد نارس است. برآوردها نشان می دهد که ۰/۰۱ تا ۰/۰۳ درصد از جمعیت دانش آموزان ۲۱ تا ۶ سال با نیازهای ویژه را دانش آموزان نابینای ناشنوایی تشکیل می دهند.

سبب شناسی:

عوامل مختلفی می تواند گوش و چشم را تحت تأثیر قرار دهد. این امر بیشتر به دلیل شکل گیری همزمان گوش و چشم در دوره جنینی (۱۲ هفته نخست بارداری) است. از آنجا که این دو عضو خاستگاه مشترکی دارند، بنابراین بیماری هایی که هر دو عضو را درگیر می کنند می توانند سبب ناتوانایی های حسی دوگانه ای نظیر ناشنوایی - نابینایی شوند. تولد زودرس و ضربات هنگام تولد شایع ترین علل ناشنوایی - نابینایی مادرزادی هستند. از جمله علل ارثی ناتوانی های بینایی - شنوایی می توان به اختلال های ژنتیکی نظیر نشانگان آشر، شارژه، گلدن هار و آلستروم اشاره کرد. همچنین عفونت های شدید دوران کودکی مثل توكسوپلاسموز، سیتومگالوویروس و منتزیت می تواند صدماتی را به مغز وارد کرده و مشکلاتی نظیر ناشنوایی نابینای مادرزادی ایجاد کند.

تمام کودکان ناشنوای نابینا، توانایی یادگیری و پیشرفت دارند اما به دلیل محروم بودن از تحریک های حسی، رشد جسمی و ذهنی آنان ممکن است کندتر از افراد عادی باشد.

برنامه آموزشی :

تدوین و اجرای برنامه آموزشی دقیق و اندیشمندانه برای کودکان نابینای ناشنوا نیاز به تجربه، تخصص، صبوری و تحمل خیلی بالایی دارد که با شناخت صحیح هر یک از این کودکان امکان پذیر می شود. بینایی و شنوایی دو حس بزرگ دریافت کننده محرک های حسی از راه دور هستند. به گفته دیگر این حواس اطلاعاتی فراتر از آنچه که در دسترس قرار داشته و لمس می شود فراهم می کنند. با ترکیب نقص این دو حس، تمام نابینایان ناشنوا، مشکلاتی در زمینه دریافت اطلاعات، ارتباط و تحرک تجربه می کنند. همانند همه ی افراد با نیازهای ویژه نابینایان ناشنوا نیازها، مهارت ها، توانایی ها، مشکلات و چالش های بسیار متفاوتی از یکدیگر دارند. ممکن است فردی ناشنوای نابینا متولد شود (مادرزادی) یا بعدها به این ناتوانی مبتلا شود (اکتسابی). هنگامی که یک فرد در مراحل زندگی خود (به خصوص بعد از یادگیری زبان) نابینای ناشنوا می شود توانمندیهای متفاوت از افراد ناشنوای نابینا مادرزاد دارد و لذا آموزش ها و انطباق هایی را می طلبد که ممکن است تفاوت زیادی با گروه دیگر داشته باشد علاوه بر این میزان باقیمانده بینایی و شنوایی برنامه آموزشی فرد را تحت تأثیر قرار می دهد. تعیین نیازهای آموزشی کودکان نابینای ناشنوا و نیز اولویت بندی این نیازها از اهمیت خاصی برخوردار است. آموزش کودکان ناشنوای نابینا بر درک و اصلاح رفتار متمرکز است. تقویت رفتاری که کودک نابینای ناشنوا از خود بروز می دهد آموزش، تقلید و رشد او را تحت تأثیر قرار می دهد محرومیت حسی شدید باعث می شود که این کودکان دنیای بیرون از خود را به طریقی ناقص درک کرده و نتواند با آن ارتباط برقرار کند. نکته حائز اهمیت در پیشرفت کودکان ناشنوای نابینا، شناسایی زودرس و آموزش های فشرده و دائمی آنها است. باید به این کودکان آموخته شود تا حد ممکن از باقیمانده شنوایی و بینایی خود استفاده کنند و توانایی های حواس دیگر خود، به ویژه حس لامسه و چشایی را به حداکثر برسانند.

فرد دچار کم شنوایی و کم بینایی ممکن است راه حل های مناسبی برای برقراری ارتباط داشته باشد که مناسب باشد. بنابراین باید همیشه از فرد نابینای ناشنوا پرسیده شود برای ارتباط بهتر، چه راه حلی را پیشنهاد می کند.

به دلیل احتمال خطرات ناشی از محرومیت حسی، ایجاد پیوند هیجانی با این کودکان امری ضروری است. این امر می تواند ارتباط مؤثر را امکان پذیر ساخته و راه آموزش را هموار نماید. تضمین تکرار تعامل دو جانبه در فعالیت هایی که برای کودک چالش برانگیز است برای اثربخش بودن پیوند هیجانی اهمیت فراوان دارد. در سال های اخیر آموزش افراد رابط نابینای ناشنوا مورد توجه قرار گرفته است این افراد می توانند به عنوان یک میانجی بین محیط و فرد نابینای ناشنوا ارتباط برقرار نمایند. هر فردی که در تماس با دانش آموزان نابینای ناشنوا قرار دارد باید تلاش کند تا محیطی با شرایط مناسب ایجاد نماید. از جمله این شرایط می توان به موارد ذیل اشاره کرد که شامل تغییر در فرد رابط ناشنوای نابینا نیز می شود.

- ۱) روشنایی کافی و عدم وجود صدای اضافه و زمینه
- ۲) استفاده از لباس های راحت و مناسب با رنگ یکدست (که دستان رابط را کاملاً نشان دهد).
- ۳) استفاده از رنگ های تیره مثل سیاه، سورمه ای یا سبز تیره (برای افراد دارای پوست روشن)
- ۴) استفاده از رنگ های سفید چرک، کرم یا صورتی، برای افراد دارای پوست برنزه و تیره
- ۵) دقت در استفاده از جواهرات (زیرا هم در لمس و هم از نظر بینایی ناراحت کننده است. استفاده از انگشتر، دستبند، گردنبند یا گوشواره های آویزدار ممکن است باعث انعکاس نور شده و ارتباط را مختل کند).
- ۶) رعایت مستمر بهداشت فردی (ناخن ها باید کوتاه، تمیز و دارای سطحی صاف و هموار باشد. لبه های تیز ناخن آزار دهنده است).
- ۷) عدم استفاده از عطرها یا کرم ها و لوسیون ها، (عطرها کرم ها و لوسیون های دست، ارتباط را مشکل می کند. بعلاوه گاه ممکن است فرد دچار حساسیت باشد و باعث ناراحتی وی هم بشود).

